

Žijeme v totalitě, která je neohrabaně převlečena za demokracii

*Často mluvíme o závažných společenských jevech současnosti, a někdy se v našich debatách s našimi hosty dotkneme i konkrétních osudů jednotlivých lidí. Právě na osudech jednotlivců je nejjasněji vidět to, co s námi dělají politická rozhodnutí, nedomyšlené společenské změny a politikaření prostupující bohužel dnes všechny oblasti našich životů, včetně těch, které donedávna patřily k těm nejintimnějším, nejsoukromějším. Dnes ale tento způsob rozhovoru otočíme, budeme mluvit o jednom konkrétním osudu člověka, a na jeho peripetích se pobavíme o závažných společenských jevech současnosti i minulosti, samozřejmě i s výhledem do budoucnosti. Jde o pana **Milana Markoviče**, za kterým jsme vyjeli na Slovensko.*

Martina: Jenom ještě prozradím, že jste původně učitel, redaktor Slovenského rozhlasu, člen Radošínského naivního divadla. Velmi populární byly vaše televizní pořady: Nėvyzúvajte sa, prosím, Večery Milana Markoviče, a mnohé další.

Milan Markovič: V Česku byl hlavně pořad Na šikmé ploše.

Martina: Ano, samozřejmě především Na šikmé ploše. Milane, vám vychází kniha „Milan Markovič zblízka“, a mě na ní hned na úvod zaujala vaše úvodní promluva, když jsem četla ještě nevydanou verzi, kde mimo jiné říkáte: „Za to, že tato kniha vůbec spatřila svět, chci poděkovat všem vydavatelstvím, která ji odmítla vydat, pokud v ní to, či ono neopravím, nezměním, nebo nevynechám.“ Skutečně se nenašlo žádné vydavatelství, které by respektovalo vás jako takového, jako autora?

Milan Markovič: Tak nevím, zda jsem oslovil všechny. Ale takových deset jich bylo.

Martina: Deset vydavatelství?

Milan Markovič: Doopravdy. Nevím, jak se to stalo, ale vždy jdu tak trošku proti proudu. Byl jsem protisocialistický, prý jsem byl i protislovenský, nedávno jsem byl protipandemický. Nevím, jak se to stalo, ale shodou okolností se vždy ukázalo, že jsem nestál na nesprávném břehu a že okolo mě byli lidé, kteří stáli za to, kterým to myslelo, a uměli myslet vlastní hlavou. Zkrátka se stalo, že se v té knize dotýkám všeho možného aktuálního, a všeho, co mě těší, mrzí, trápí, a tak by asi autobiografie měla vypadat, zkrátka, co cítím – o čem chci mluvit, tak o tom mluvím. A když vydavatelství chtěla nějakou ukázkou, nebo co nejvíce z toho, co tam má být, tak přišly na to, že možná bude nejlepší, když ostatní nebudou vědět, co si myslím.

Mnoho vydavatelství nechtělo vydat mou knihu. Vadila jim některá jména, a také mé názory, protože se jevily jako blízké protivládním.

Martina: Řekněte mi, co jim vadilo nejčastěji? Říkali vám: „Toto změňte, toto vypusťte?“ Co to bylo?

Milan Markovič: Někdy to byly náznaky, občas to byla celkem jednoznačná výpověď, a několik odpovědí bylo takových, že neodpověděli. To byla též odpověď.

Martina: Ano, to je také odpověď.

Milan Markovič: Někomu vadila například čeština. Moje spoluautorka je paní Hana Rychlá, která je z Opavy, je to publicistka, učitelka, muzikantka. Náš vztah začal tím, že mě nenáviděla, protože měla 15 let, nebo tak nějak, když se začaly vysílat mé televizní pořady, a ona neměla ráda, když ji rodiče hnali pryč od televizoru, protože to není nic pro ni. A tak mi až později přišla na chuť, až když se jí to zalíbilo. Nejprve na dálku, později i osobně jsme přišli na to, respektive vyšlo to od ní, že bychom to mohli nějak někdy napsat. A ona se písemně nevyjadřuje špatně, a tak jsme se dohodli, že vyjde kniha československá.

Martina: Ona se ptá česky, vy odpovídáte slovensky.

Milan Markovič: Ano. Ale zase až tak dvojjazyčné to úplně není. Ale vadilo i v některých českých vydavatelstvích, že tam je velká přesila slovenského textu. A to už měly více důvodů. Tato kniha se skládá ze třech částí. Jedna byla: Otázky a odpovědi, ve kterých se odehrávají rozličná témata a žánry. Je tam o životě, sportu, hudbě, jídle, cestování, a tak dále. Potom je střední část, kde jsou grafiky, obrázky, fotografie, skeny, a tak dále. A nakonec je – pojmenoval jsme ji „Neporazitelná jedenáctka“, což jsou lidé, o kterých jsem se stihl nejvíce naučit. Když o sobě tvrdím, možná sobecky, že mám nějaký talent, tak je to talent učit se od moudřejších lidí, takže se učím od každého. Je tam jedenáct lidí, z toho osm Čechů a tři Slováci, kteří monologicky, v mém podání, zabírají třetí dost obsáhlou část této knihy.

A v mých odpovědích na otázky překázela některá jména, moje poznámky, moje vztahy k dané situaci, protože tato kniha vznikala v posledních třech letech, takže se moje názory často jevily jako blízké protivládním.

Martina: Tedy konkrétní jména.

Milan Markovič: Ano.

Právo na názor, na svobodu slova a shromažďování, a všechno možné, je pouze jen takzvaně možné

Martina: Když jste takové výtky slyšel, to peskování, kdy vadila konkrétní jména konkrétních lidí, vadil jazyk a vadily názory, připadal jste si, a připadáte si, jako v normální fungující demokratické zemi a společnosti?

Milan Markovič: Ne. Jednoznačně ne. Když to řeknu, nebude tento rozhovor umlčen? Myslím, že se určitě nacházíme v totalitě, která je neohrabaně převlečená za demokracii. Protože právo na názor, na svobodu slova a shromažďování, a všechno možné, je pouze jen takzvaně možné. Víme všechno možné o všemožných úkazech a pojmech, které byly postupem času předefinovány. Vím, že nejen pandemie, ale i epidemie měla kdysi jiné parametry, když jsme ještě nevěděli, jak a komu se to bude hodit.

Martina: Pořád ještě vidíme přes hranice velmi jasně. Myslíte, že situace u vás na Slovensku je stejná, jako u nás?

Milan Markovič: Asi ano. Já jsem si dost fandil, když jsem tam zahlédl pana Fialu, ale hned jak nastoupil, tak přijali pandemický zákon. A to jsem si říkal, že je to nějaký nepodařený vtip.

Martina: Není čas ztrácet čas.

Milan Markovič: To nevím, ale přestože jsem kdysi svým způsobem čerpal z toho, že jsem byl v televizních programech u vás v Praze a okolí v pozici člověka, který zpoza plotu nakukuje k vám, a dovolí si komentovat, ba i kritizovat, a zaujmout stanovisko k tomu, co se u vás děje – a velmi jsem vždy hodnotil českého diváka a posluchače, protože jsem si popravdě myslel, a dodnes mám tento názor, že jsem si neuměl představit, že by se někdo z Čech, ač šikovný člověk, ocitl na slovenské obrazovce, a kydal něco o nás.

Martina: Působili jsme docela velkoryse. Vidíte?

Milan Markovič: Ano. Ale zase je potřeba vědět, jakým způsobem vystupovat, a jak působit. Člověku by neměla chybět nějaká sebeironie, aby se následně mohl pošklebovat i věcem tam u vás.

Covidismus se stále dodržuje, a ti, co jej vymysleli a přižívovali ho, by popřeli sami sebe, kdyby to vzali

Martina: Bezesporu, ale zase na druhou stranu vezměte v úvahu, že my jsme vám svého času nejenom dovolili, abyste u nás vysílal pořad Na šikmé ploše, a dělal si legraci z našich poměrů, ale my jsme si pak od vás vypůjčili i premiéra. Ta naše velkorysost je někdy skutečně velká.

Milan Markovič: Je dobré, když mluvíte o premiérovi, protože cíle jsou tam ještě vyšší.

Martina: Ano, aj. Vy jste dále v knize, která má vyjít na podzim, napsal: „Ruší se blogy. Cenzurují sociální sítě. Blokují weby. Knihy na hranicích se ale zatím nepálí.“ Ony se pálí. Ale zatím ne u nás. Myslíte, že to hrozí i u nás? A u vás, na Slovensku?

Milan Markovič: Já už jsem v takové pozici, i věkem, sociálně i mentálně, že si říkám: „Nedej se, chlapče, ničím vystresovat. Tebe už nemůže nic překvapit.“ Víte, člověk, když už má pomalu sto let, takže musí vědět, co ho čeká, respektive, že když covid zdánlivě pominul, tak covidismus se stále dodržuje, a že ti, co jej vymysleli, a ti, kteří ho přižívovali, by popřeli sami sebe, že by to vzdali úplně. Ukrajina to maličko přibrzdila, což je obdivuhodné, že se nějaká ruská vojska přesunují z jednoho konce na druhý, a zničilo to covid, což je takový návod do budoucnosti. Zkrátka si nemyslím, že bychom neměli být připraveni na mnohé další. Nevím, jestli ještě existují lidé, kteří to nevidí, ale myslím, že to závisí na nás všech, do kdy se budeme tomu všemu podvolovat. Občas, není to velmi často, ale přeci jen vidím a poslouchám, jak se lidé, jednotlivci, hlásí ke zdravému rozumu. Kromě vás, která se vyjadřujete velmi jednoznačně, tak například Petr Bohuš.

Martina: Ostravská televize? On byl v Ostravské televizi?

Milan Markovič: Nevím, dnes je to portál Modrý jelen. Ten občas vytáhne takové lidi, i u nás na Slovensku, i se mnou, kteří popírají možnost, že lidé, občané Česka a Slovenska začnou silně protestovat a nedovolí nějaké hlouposti, které tu s námi zmítají, až tehdy, když nebudou mít co do huby. S prominutím.

Martina: Když už nebude jiná šance.

Milan Markovič: Ano. Myslím, že bychom tomu měli předejít.

Dnes se o protichůdném názoru mluví jako o dezinformaci. To je taková kravina, že si nedovedu představit větší. Kde zůstal dialog?

Martina: Milane, vyjde vaše kniha. Možná v okamžiku, kdy budeme tento rozhovor vysílat, už bude na světě ve fyzické podobě. Vy jste říkal, jaké byly potíže s tím, aby spatřila světlo světa. Ale podívejte se, jak třeba současní kritici kritizují třeba Dante Alighieriho a jeho Božskou komedii, jak dostává na frak, a jak se uvažuje, jestli by se přeci jenom neměla trošku proškrtat. Vezměte v úvahu, jakým potížím třeba, když sáhnu k moderním spisovatelům, byla vystavena Joanne Rowlingová, které, dá se téměř říci, šlo místy i o život, protože už musela mít ochranku a podobně. Nemáte někdy tak trochu nahnáno?

Milan Markovič: Kdybych si připustil... Nemám ani čas, ani chuť na to myslet, a mám dojem, že jsem se dokázal přeprogramovat na to, že mi nic takového nehrozí. Už byly takové časy, ještě v mém televizním období, že se lidé ozývali. Nikdy jsem nebyl jednoznačný, a vždy byly protichůdné názory, co si myslím, že by mělo být. To jen dnes se o protichůdném názoru, legitimnímu názoru, mluví jako o dezinformaci. To je taková kravina, promiňte, že si nedovedu představit větší. Kde zůstal dialog? Kde zůstala debata? Kde zůstaly všechny možnosti říct si to, co si myslím já, co si myslíte vy? Nemyslím, že byste mě měla za dezinformátora jen proto, že bych

říkal, že si to, nebo ono nemyslím tak, jako vy. Neumím si představit, proč se to tak jednoduše ujalo, a proč i do budoucnosti vidím, že se toho jen tak lehce nezbavíme.

Martina: Milane, a od kdy to vidíte? Já si vzpomínám, že jste měl velké potíže na Slovensku, že vám státní televize zrušila pořad. A tehdy vás, tuším, Palo Habera nazval „prvním zakázaným porevolučním umělcem“, takže to není taková novinka. Řekněte mi, kdy jste si všiml, že to se svobodou, svobodou slova, svobodou vyjadřování, svobodou projevu, možná nebude až tak horké? Když jste to postřehl?

Milan Markovič: Máte možnost to postřehnout každý den, když jste schopna vnímat velmi do hloubky. Řeknu vám, odkud to pochází, a možná, jaké by bylo řešení, jen je to asi extrém, ale já to za extrém nepokládám už jenom proto, protože to říkal Julo Satinský. Velmi rozmýšlející a bystrý člověk, který říkal, a působilo to tak trochu humorně, ale já jsem mu uvěřil. Vyjadřoval se o Slovácích a říkal: „Slováci jsou odjakživa poddanský národ. Potřebují nad sebou drába, který je vyhání na panské, a monarchu, který určuje, co bude, kde bude, kam jít, co dělat, koho poslouchat a tak dále.“ Julo o sobě říkal, že je monarchista.

Stále říkáme, že si budeme vládnout sami a že na to máme. Ale nemáme na to. Já si toto stále myslím. Když se podíváte na dnešní vládu, kterou jsme si pochopitelně sami zvolili, respektive celý zákonodárný sbor, a tak dále, tak zjistíte, že to asi neumíme. Podívejte se, jak to dopadlo ve volbách, a odpovědí je: „Ale není koho volit. Však koho jiného?“ Byl Mečiar, který hned při nástupu uspořádal noc dlouhých nožů, to znamená rozdělování funkcí parlamentních výborů, a tak dále, a celá opozice dostala výbor životního prostředí, a takovéto méně významné věci.

Martina: Tehdy, v současné době dost klíčové.

Milan Markovič: Ano. A tehdy všichni Mečiarovi opozičníci odešli ze sálu při noci dlouhých nožů při jednání ze sálu, a zůstal tam jediný člověk, a to byl Robert Fico. Mladý, nadějný, celkem pohledný člověk, který tam seděl a zapisoval si. A já jsem až po několika letech pochopil, že on se tehdy učil. A to se jako hluboko pravdivé ukázalo po jeho nástupu k moci. A pak lidé jako Igor Matovič, kterého zvolili jenom proto, protože slíbil, že Fica dostane pryč z vlády, a lidé to nerozeznali. On byl doopravdy velice dobrý aktivista, ale na jeho příkladě se ukázalo, že ne každý, kdo umí bourat, umí i stavět. Ale lidé se rozhodli tak, jak se rozhodli, a tím zase jenom umožnili té současné vládě, aby připravila Robertovi Ficovi, a dalším, nástup k moci. Protože my sice víme, že Robert Fico je schopný, velmi schopný politik, ale podle preferencí lidé zapomněli na to, že je schopen všeho.

Lidé neumírali kvůli epidemii, ale kvůli tomu, že nevycházel ze stresu lockdownů, seděli v koutě a báli se tak, že ze strachu zemřeli

Martina: Když jste teď vzpomínal Jula Satinského a jeho slova, že Slováci pořád nad sebou potřebují nějakého drába, nějakou knutu, řekněme, trochu z toho zaznívá jakýsi defétismus. Znamená to, že svobodu, kvůli které jste také zvonil klíči, už jste na Slovensku vzdal?

Milan Markovič: Nevzdal. Právě proto mluvím a píšu to, na co jste ode mě zvyklí. Doktor Igor Bukovský, PaedDr., velmi vzdělaný člověk s rozhledem, jehož náplní práce byla výživa, ještě před tím, než se to tady všechno zbortilo, a kterého jsem už přejmenoval na očního lékaře, protože otevíral lidem dva roky oči, aby viděli, do čeho jdou, a co se tu všechno děje, že lidé neumírají kvůli nějaké epidemii, nebo pandemii, ale kvůli tomu, že nevycházejí ze stresu lockdownů, sedí v koutě a bojí se. Bojí se tak, že až strachy zemřou. Víte, tento doktor napsal, myslím, že se to jmenovalo Zachraňte svoje střevo, což vyšlo i v češtině, kde píše, jak vypadá imunitní systém, kde se to všechno rodí, a co udělat pro to, abychom přežili i horší časy. A nevzali mu to ani do knihkupectví.

Martina: Podobně jako vám.

Milan Markovič: Přesně tak.

Martina: Dobře. Vydal si pan doktor knihu sám? Četl jste ji?

Milan Markovič: Pan doktor? Myslím, že to vydává v podstatě sám asi takovým způsobem, jako například já, že to mám ve svém „eseročku“. Ale důležitá je distribuce, nedá se jen tak chodit po ulicích, a nabízet ji.

Martina: Samozřejmě. Já jsem vlastně tady vzpomínala na váš výrok: „Knihy na hranicích se zatím nepálí“. Myslíte si, že to u nás může vypadat časem třeba jako v Kanadě, kde veřejnoprávní Rádio Kanada uvedlo, že se začalo s vyřazováním takzvaných škodlivých knih ze školních knihoven, a jejich rituálních spalování? Začalo to v kanadské provincii Ontariu už v roce 2019, a pak tuto probírku knih trošku pozdržel covid. Můžeme vzpomenout, že před dvěma lety v Británii, v knihovně University of London, tak tam oznámili, že mají v úmyslu dekolonizovat a diverzifikovat svou kolekci knih, aby se trošičku přizpůsobili potřebám hnutí cancel culture a hnutí MeToo. Myslíte, že nás čeká něco podobného, když jste tady teď vzpomenu v podstatě dvě knihy, které jsou na indexu dřív, než vyšly?

Milan Markovič: Nechci ustavičně působit defétisticky, ale je potřeba být připraven asi na všechno. Taková demokracie, jako byly Kanada a Austrálie, a začali tam stavět koncentráky – kdo by si to tehdy pomyslel? Jediný člověk, který ukázal, že mu nezáleží ani na penězích, ani na slávě, byl Novak Djokovič, který nakonec přijal i to, že na něj statisíce lidí plivou jen proto, že: „Já jsem se dal očkovat, a on si dovolí říct NE.“ Tak kde to jsme? A to je ono, tam je podstata toho celého – on se nedal, protože má svůj pohled na zdraví. A také já. Nikdy jsem nebyl testovaný. Nikdy nebyl očkováný, tedy aspoň

tím experimentálním roztokem. A nikdy, dokonce moje troufalost zašla tak daleko, jsem asi deset, nebo dvanáct let, neprodělal žádnou nemoc. No chápu, kdo už je dnes podezřelejší, než zdravý člověk?

Martina: Vy jste až drzý.

Milan Markovič: To ne. Já se každému budu omlouvat, ale půjdu si dál svou cestou.

| MILAN MARKOVIČ

■ ■ ■ ■ ■ (1 votes, average: **5,00** out of 5)

>> **Podpora**

Svobodný svět nabízí všechny články zdarma. Náš provoz se však neobejde bez nezbytné finanční podpory na provoz. Pokud se Vám Svobodný svět líbí, budeme vděčni za Vaši pravidelnou pomoc. Děkujeme!

Číslo účtu: 4221012329 / 0800

>> **Pravidla diskuze**

Než začnete komentovat článek, přečtěte si prosím pravidla diskuze.

>> **Jak poslat článek?**

Chcete-li také přispět svým článkem, zašlete jej na e-mail: redakce (zavináč) svobodny-svet.cz. Pravidla jsou uvedena **zde**.

